

tepav

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

Türkiye’de Girişimcilik ve Girişimcilik Destekleri

**Prof. Dr.
Serdar Sayan**

**TEPAV Girişimcilik Enstitüsü &
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi İktisat Bölümü**

Ekim 2011

İçerik

- **Girişimciliğin Önemi**
- **Türkiye’de Girişimcilik: Karşılaştırmalı Analiz**
- **Girişimcilik Destekleri**
- **TEPAV Girişimcilik Enstitüsü Faaliyetleri**

İçerik

- **Girişimciliğin Önemi**
- Türkiye’de Girişimcilik: Karşılaştırmalı Analiz
- Girişimcilik Destekleri
- TEPAV Girişimcilik Enstitüsü Faaliyetleri

- Yeni fikirlerin bulunması, yayılması ve uygulaması
- Kaynakların düşük üretkenlik alanlarından yüksek üretkenlik alanlarına aktarımı
- Yeni endüstrilerin doğması
- Ekonomik büyümeye katkı
- İstihdam yaratma

İçerik

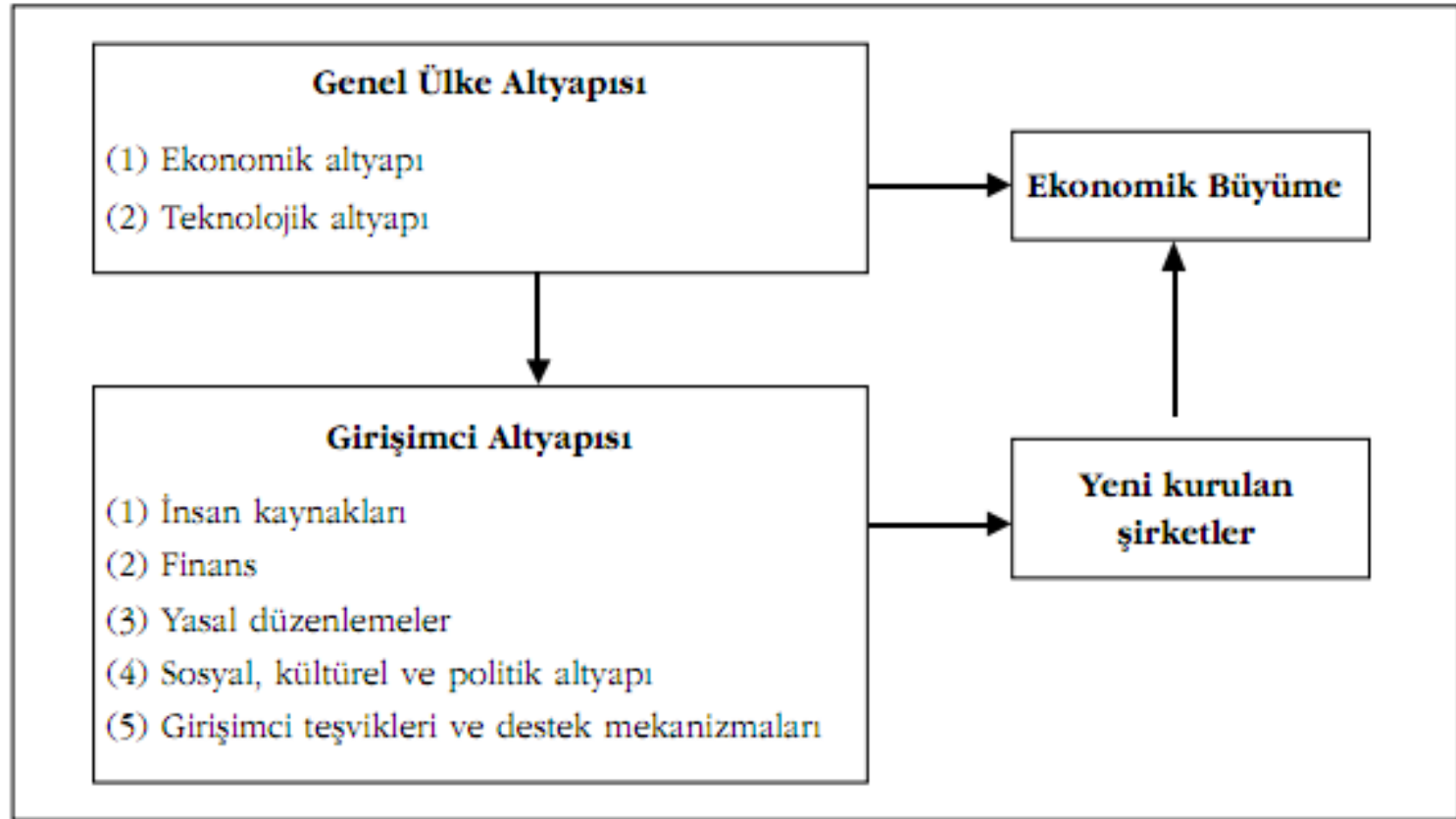
- Girişimciliğin Önemi
- **Türkiye’de Girişimcilik: Karşılaştırmalı Analiz**
- Girişimcilik Destekleri
- TEPAV Girişimcilik Enstitüsü Faaliyetleri

Karşılaştırılan Ülkeler

- ABD
- G. Kore
- İngiltere
- İrlanda
- İsrail
- Japonya
- Meksika
- Bazı göstergelerde 182 ülke içindeki sıra

Girişimciliği Etkileyen Faktörler

İzleyen karşılaştırmalarda bu faktörler göz önünde bulunduruluyor.

Ülke ve Girişimcilik Altyapısı Açısından Karşılaştırma

- Bu tablo 2001 yılında hazırlanmış.
- TR’nin durumu şimdi daha iyi. (Son yıllarda atılan bazı adımları göreceğiz.)
- Ancak hala yapılması gereken çok şey var.

	Türkiye	G.Kore	İngiltere	İrlanda	İsrail	Meksika	ABD	Japonya
Genel ülke altyapısı								
Ekonomik altyapı	*	***	**	***	***	**	****	****
Teknolojik altyapı	*	***	***	***	***	**	****	***
Girişimcilik altyapısı								
İnsan kaynakları	**	***	***	***	***	**	****	****
Finans	-	**	***	****	****	**	****	*
Yasal düzenlemeler	-	**	***	***	***	**	****	**
Sosyal, kültürel ve politik altyapı	*	**	***	***	***	**	****	*
Girişimci teşvikleri & destek mekanizmaları	*	***	***	***	***	**	****	*

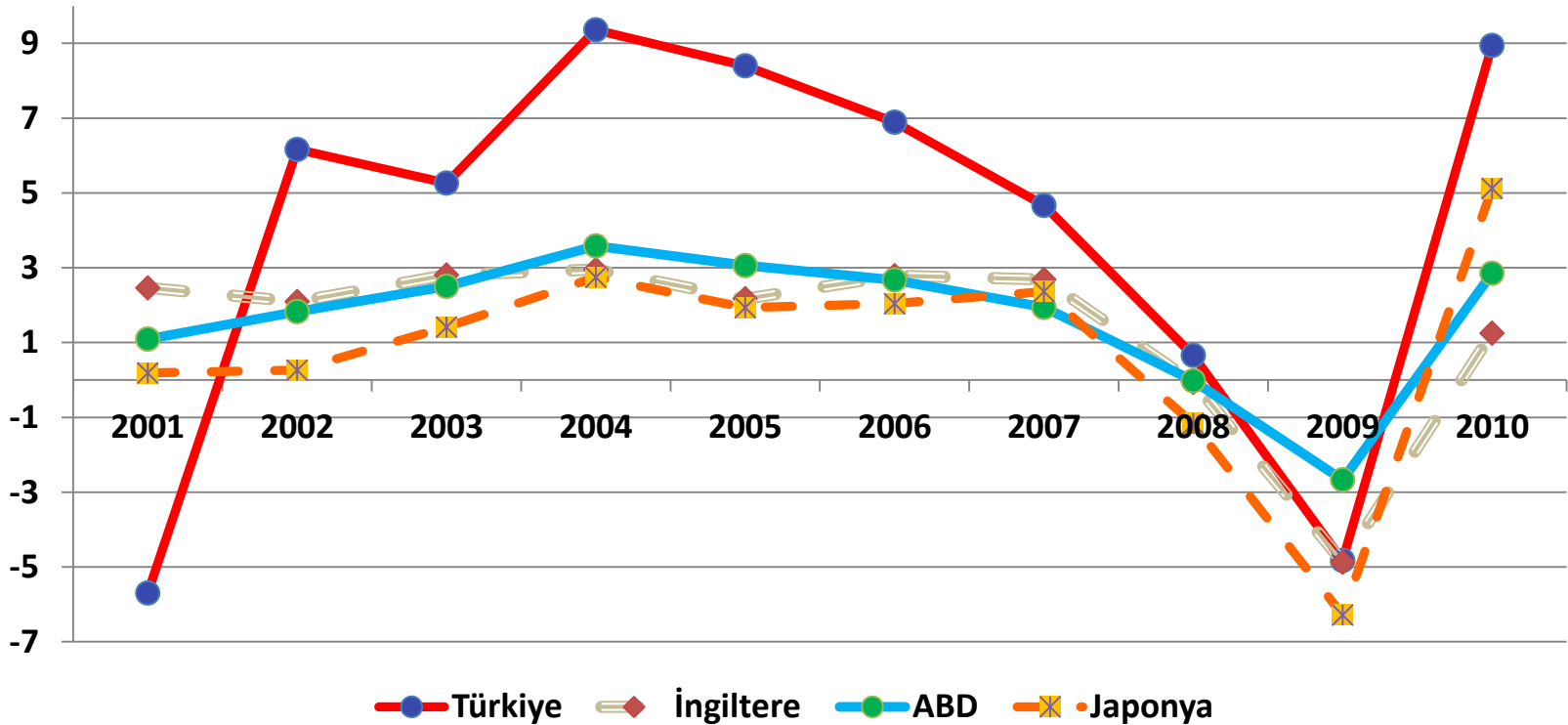
**** çok güçlü *** güçlü ** orta * zayıf – yok sayılacak düzeyde.

Makroekonomik Durum

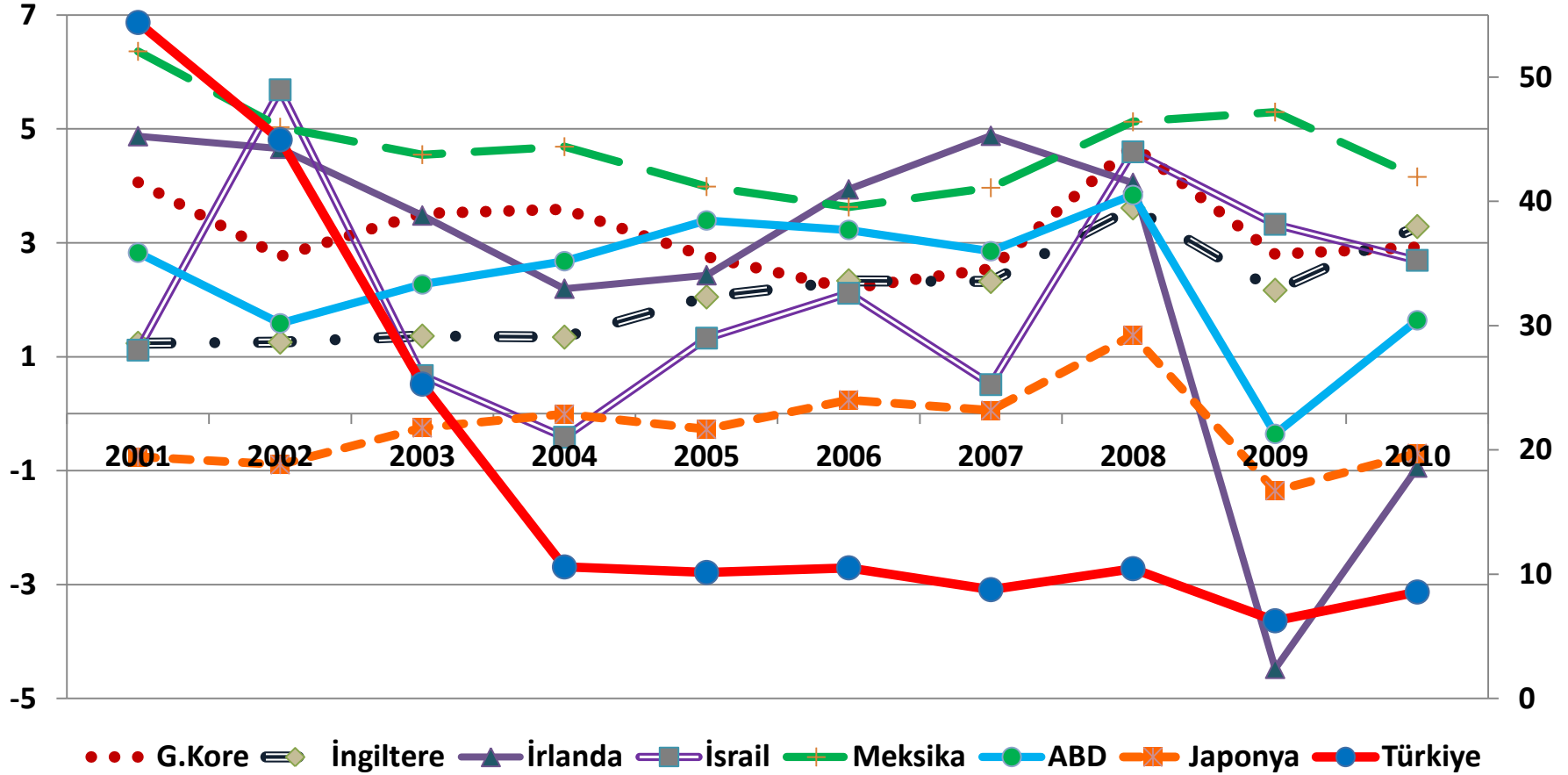
- **Büyüme**
- **Enflasyon**
- **Sektörel Yapı**

Büyüme

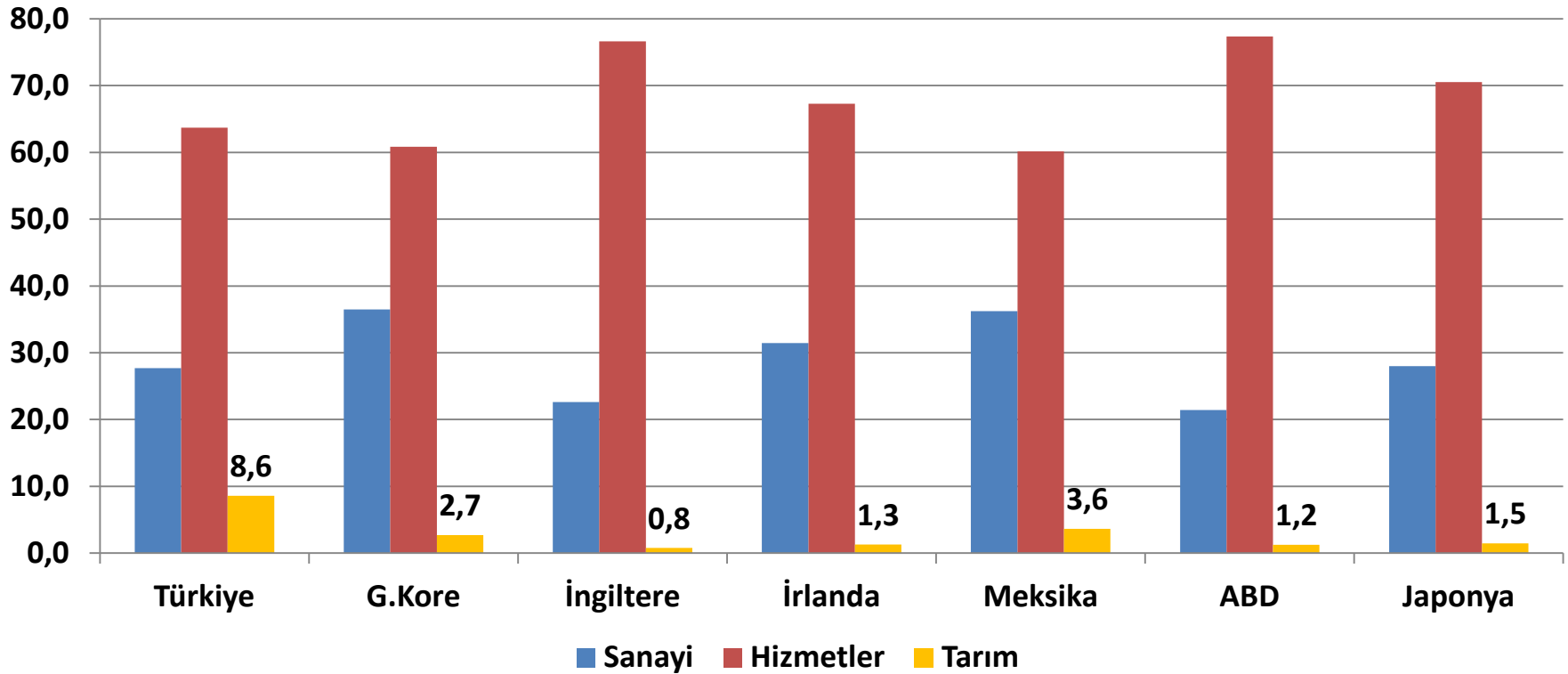
- Türkiye’nin son 10 yıllık büyüme performansı kötü değil (kriz dönemi hariç)

Enflasyon (Türkiye sağıdaki eksen)

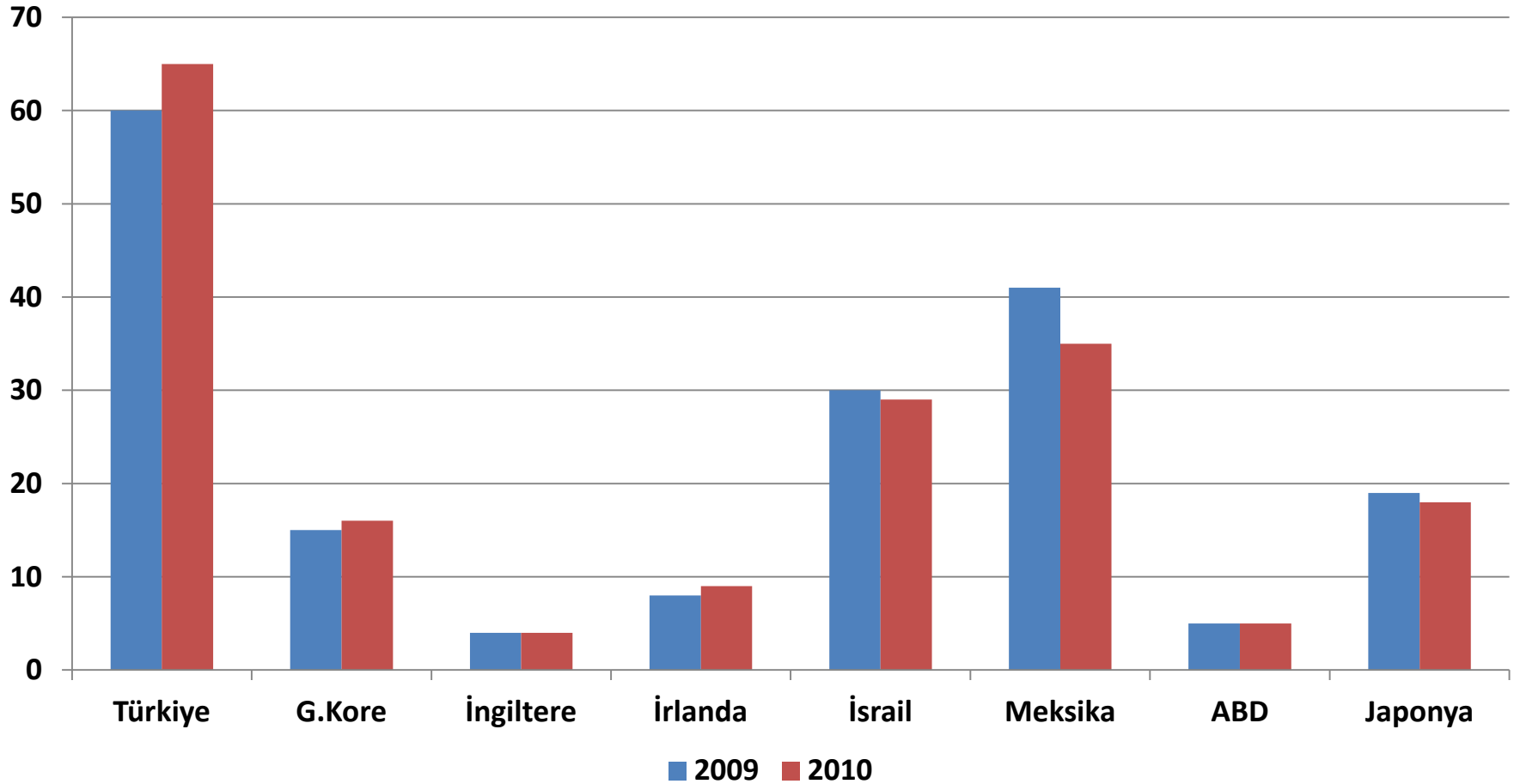
GSYİH’nın Sanayi, Hizmetler ve Tarım Sektörlerine Dağılımı, (2008, %)

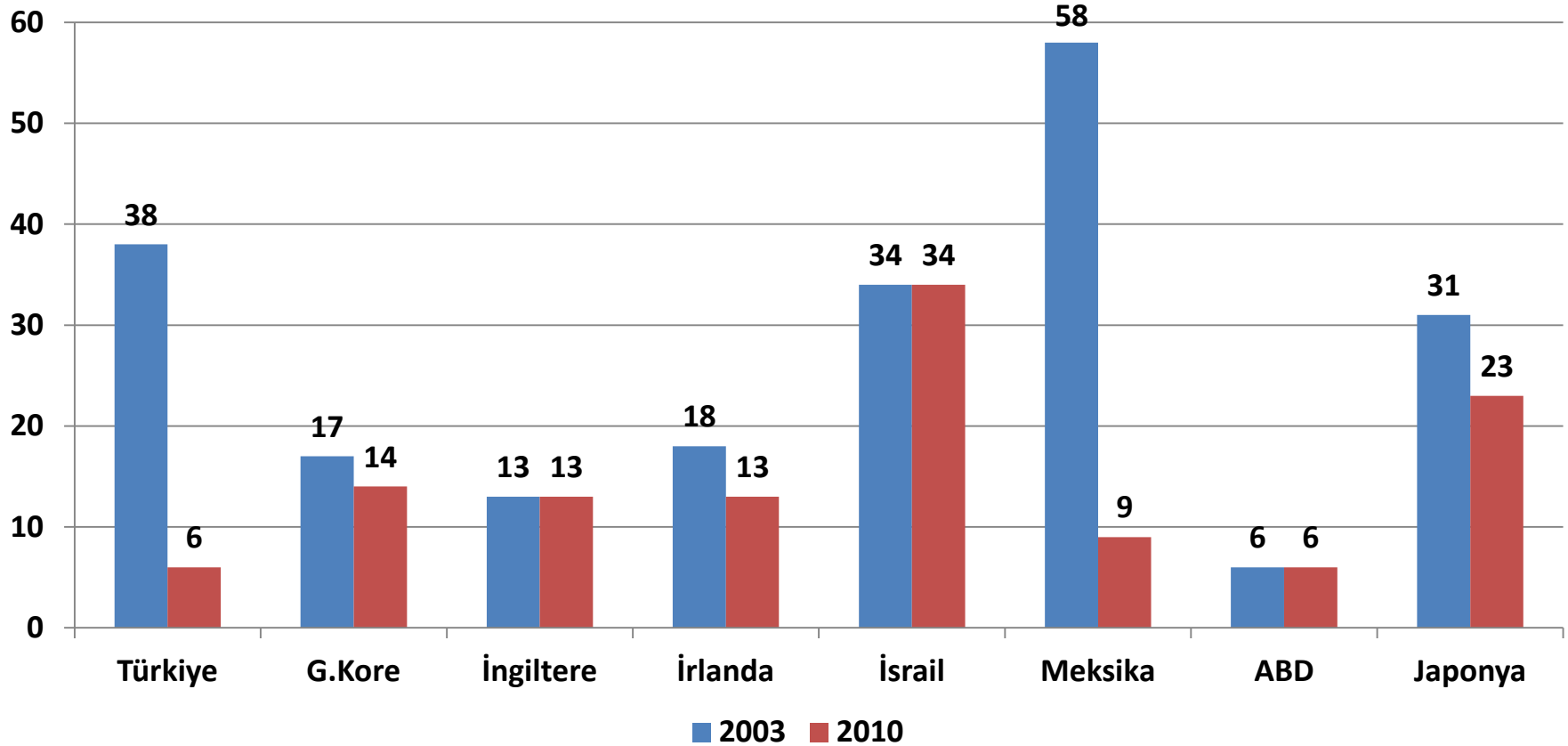
Girişimcilik Altyapısı

- **İş Yapma Kolaylığı**
 - İş Kurma süresi ve prosedürler
 - İş Kurma Maliyeti
 - İş Kapatma
 - Kredi kullanımı
 - Vergiler
 - İzin, ruhsat ve.

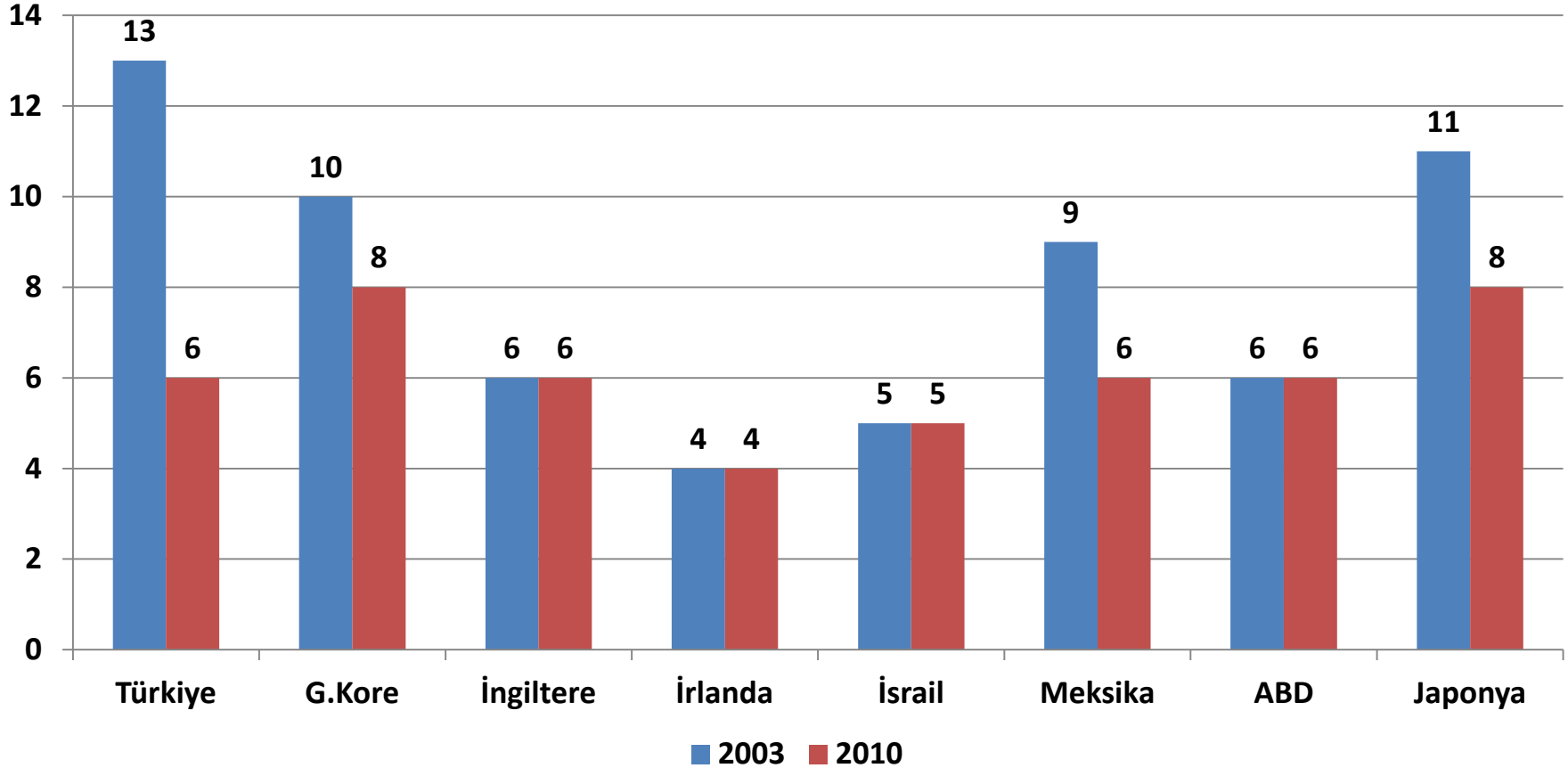
İş Yapma Kolaylığı Endeksi (1=En Kolay)

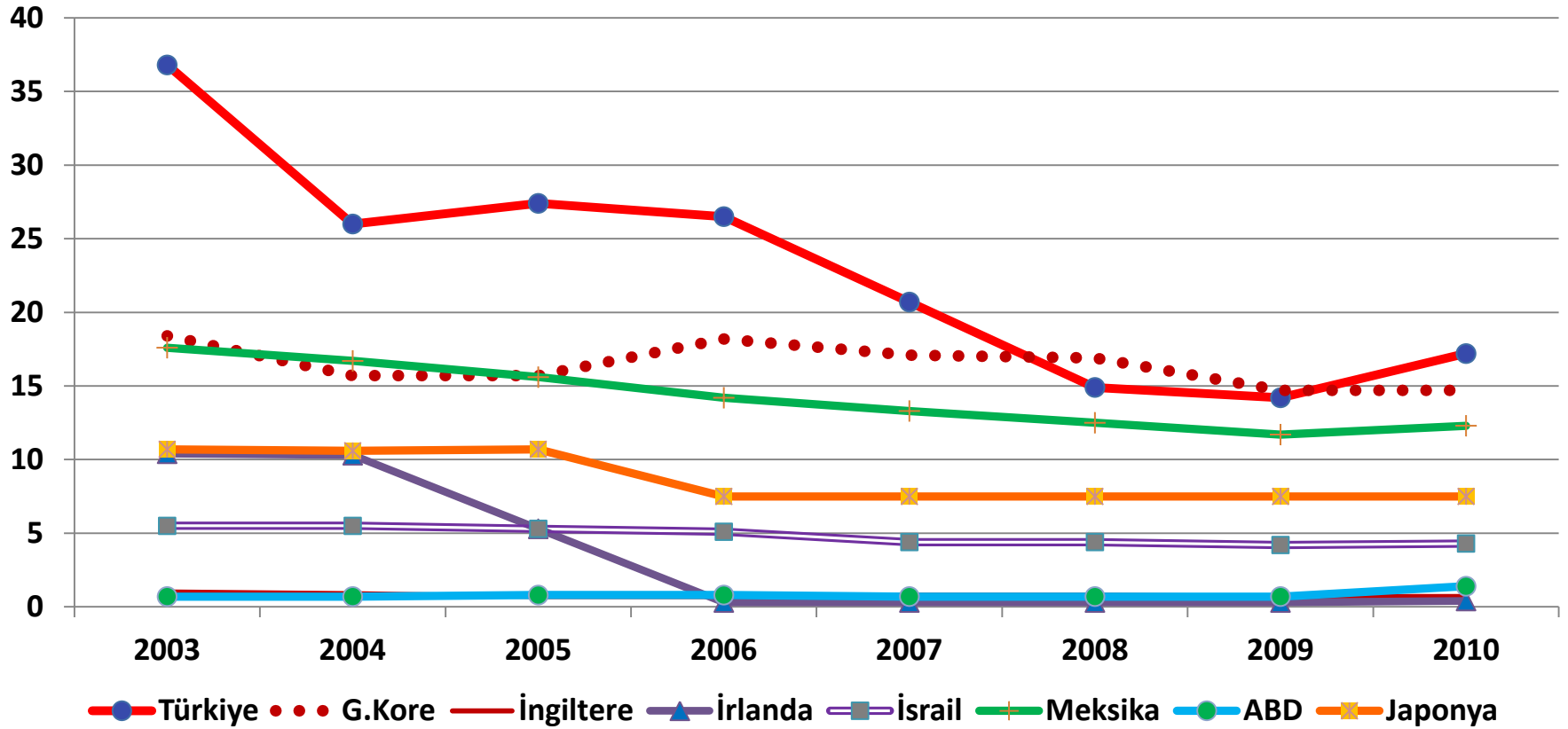
İş Kurmak İçin Gereken Süre (Gün)

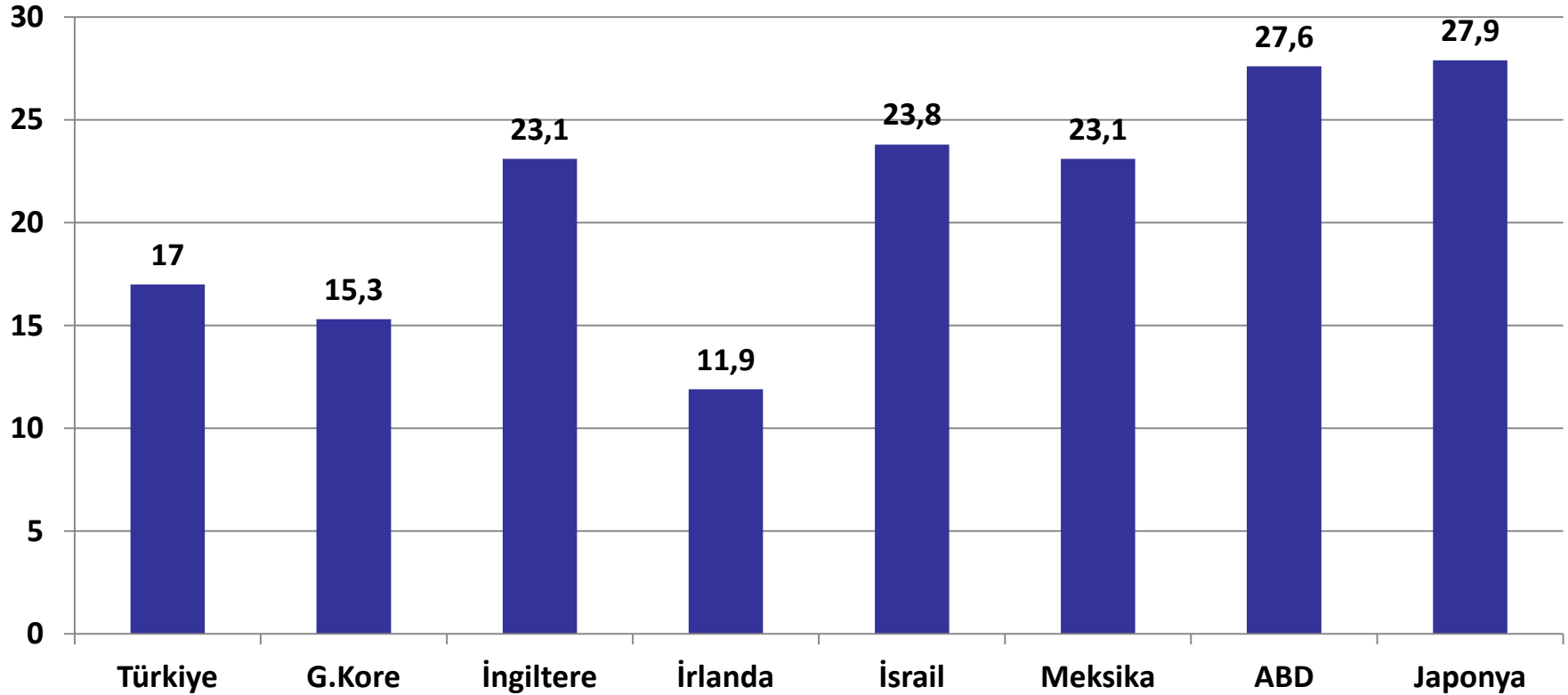
İş Kurmak İçin Gereken Prosedür Sayısı

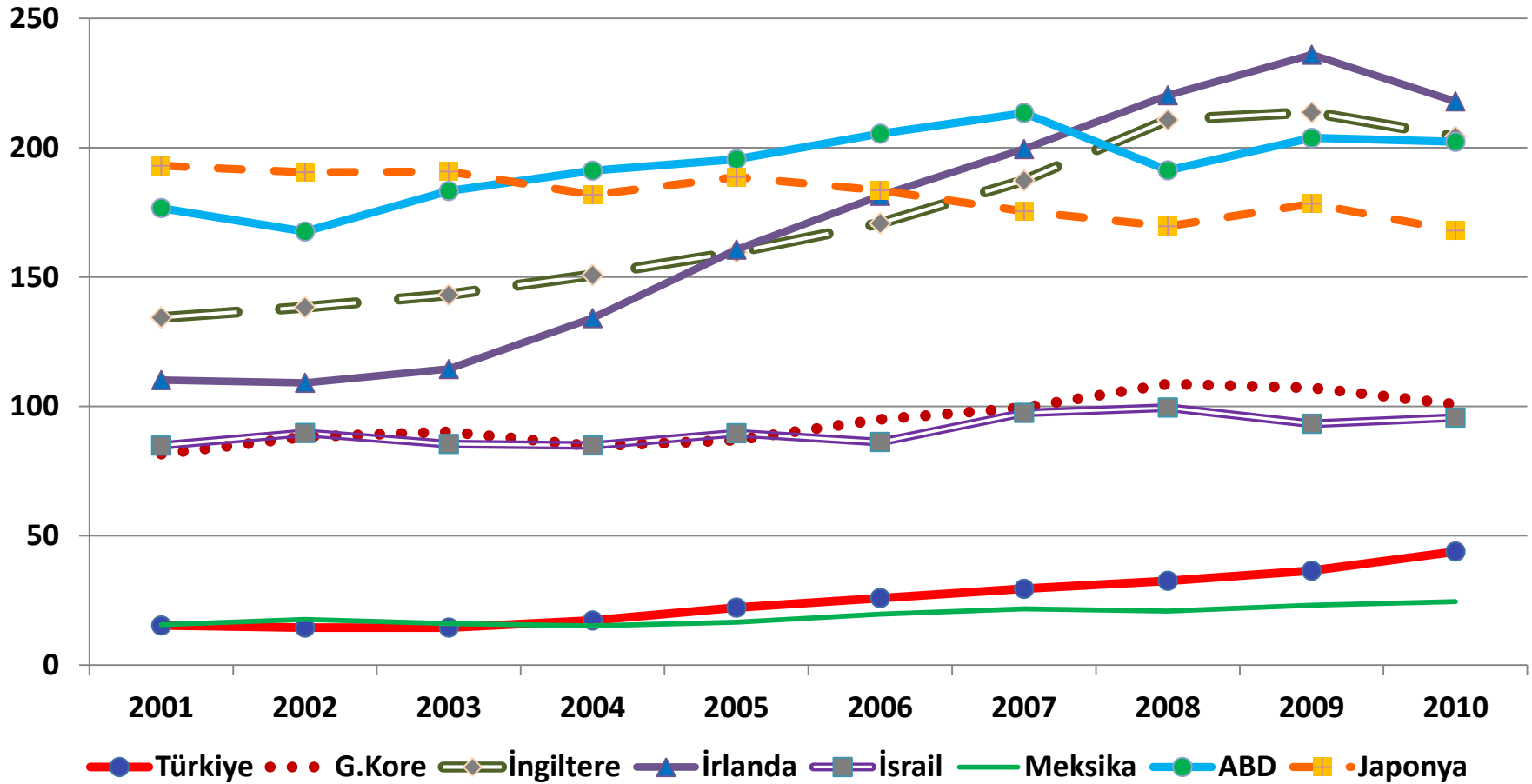
İş Başlatma Prosedürlerinin Maliyeti (Kişi Başı Ulusal Gelire Oranı, %)

Kar Payı Vergi Oranı, Ticari Karın Yüzdesi, 2010

Özel Sektöre Verilen Yurtiçi Krediler (GSYİH'ya oranı, %)

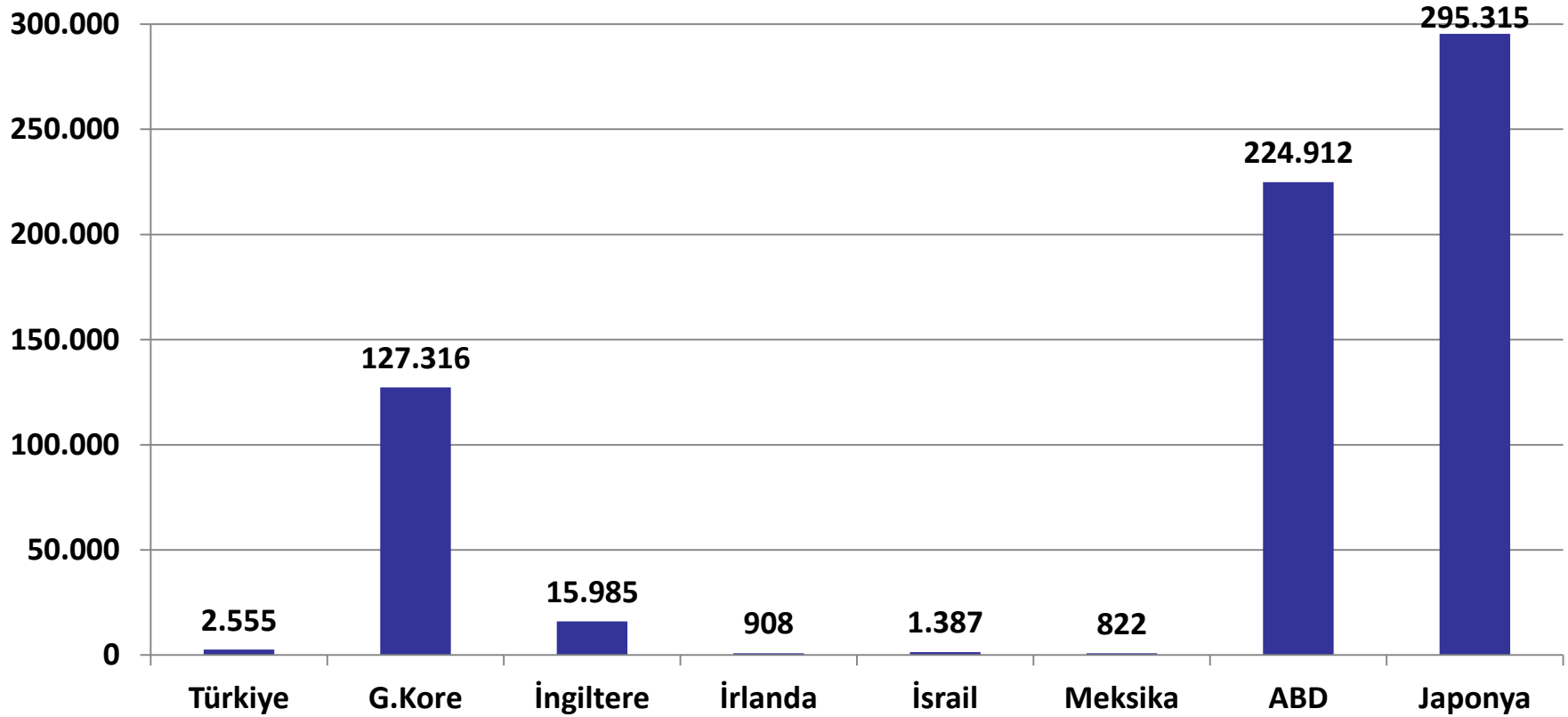
182 Ülke İçinde Sıralamadaki Yerler, Haziran 2010

	İş Yapma Kolaylığı	İş Kurma	Yapı Ruhsatı İşlemleri	Tapu İşlemleri	Kredi Alma	Küçük Hissedarları Koruma	Vergi Yüğü	Sınır Ötesi Ticaret	Sözleşmelere Uyum	İş Kapatma
Türkiye	65	63	137	38	72	59	75	76	26	115
Singapur	1	4	2	15	6	2	4	1	13	2
Hong Kong SAR, Çin	2	6	1	56	2	3	3	2	2	15
Yeni Zelanda	3	1	5	3	2	1	26	28	9	16
İngiltere	4	17	16	22	2	10	16	15	23	7
ABD	5	9	27	12	6	5	62	20	8	14
İrlanda	9	11	38	78	15	5	7	23	37	9
G.Kore	16	60	22	74	15	74	49	8	5	13
Japonya	18	98	44	59	15	16	112	24	19	1
İsrail	29	36	121	147	6	5	82	10	96	40
Meksika	35	67	22	105	46	44	107	58	81	23

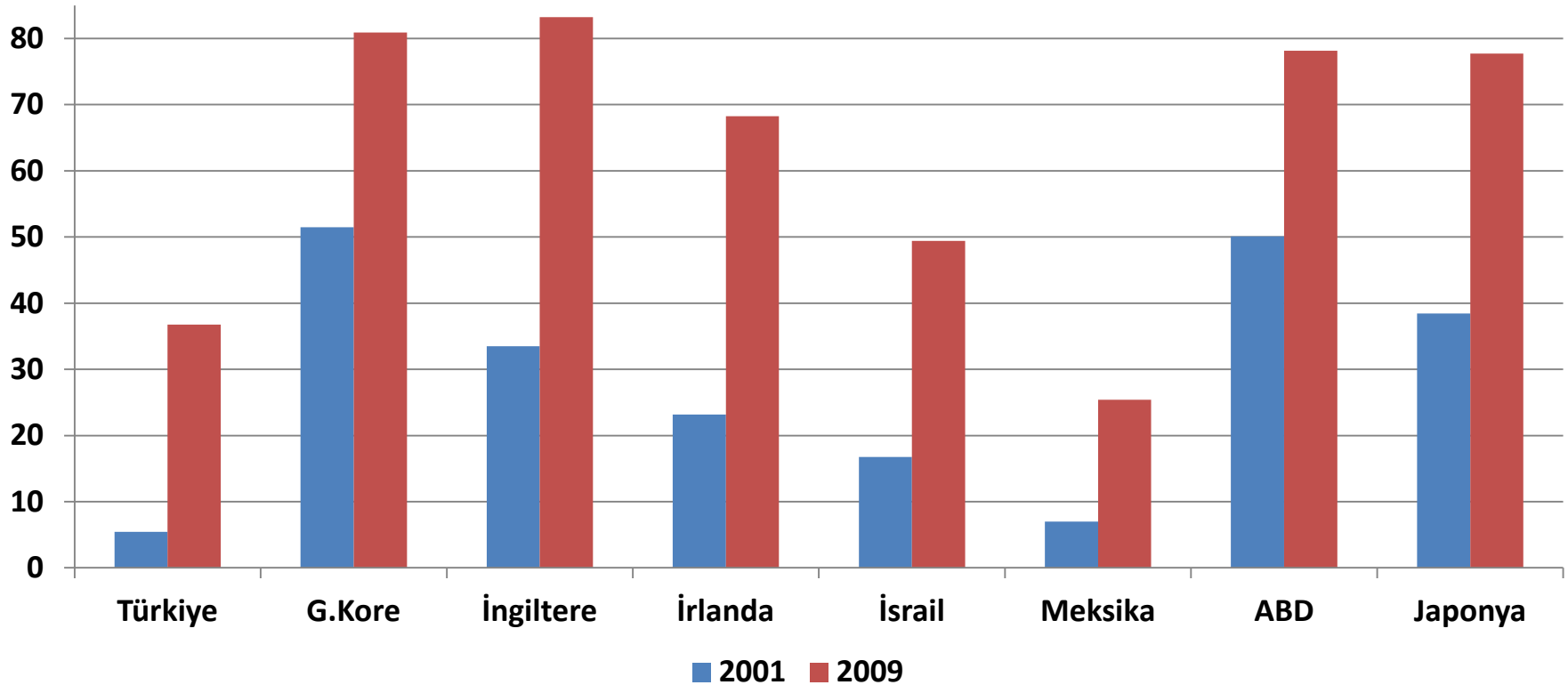
Teknolojiye ve Yeniliğe Açıklık

- 1) Yenilik potansiyeli ile girişimcilik performansı arasındaki ilişki (Yeni fikirler ve buluşlar girişimciliğin kaynağıdır, girişimci bir kültürde daha fazla yenilik olur!)
- 2) Teknolojiye ve yeniliğe açıklık => yeni ürünlere talep
Yeni ürünlere talebin olması girişimcilik ortamını destekler.

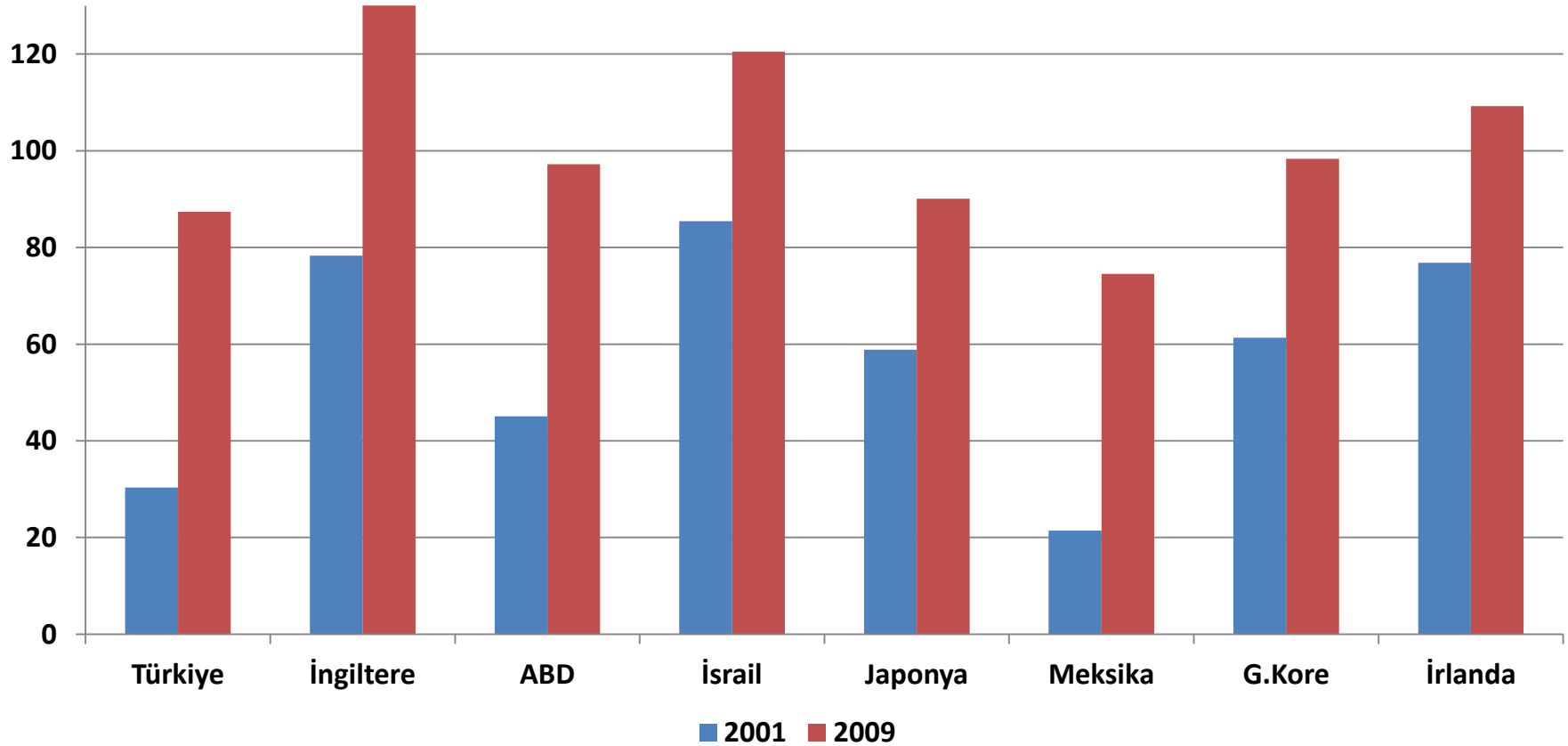
Patent Başvurusu, 2009

Her 100 Kişi İçindeki İnternet Kullanıcısı Sayısı

Her 100 Kişi İçindeki Cep Telefonu Abonesi Sayısı

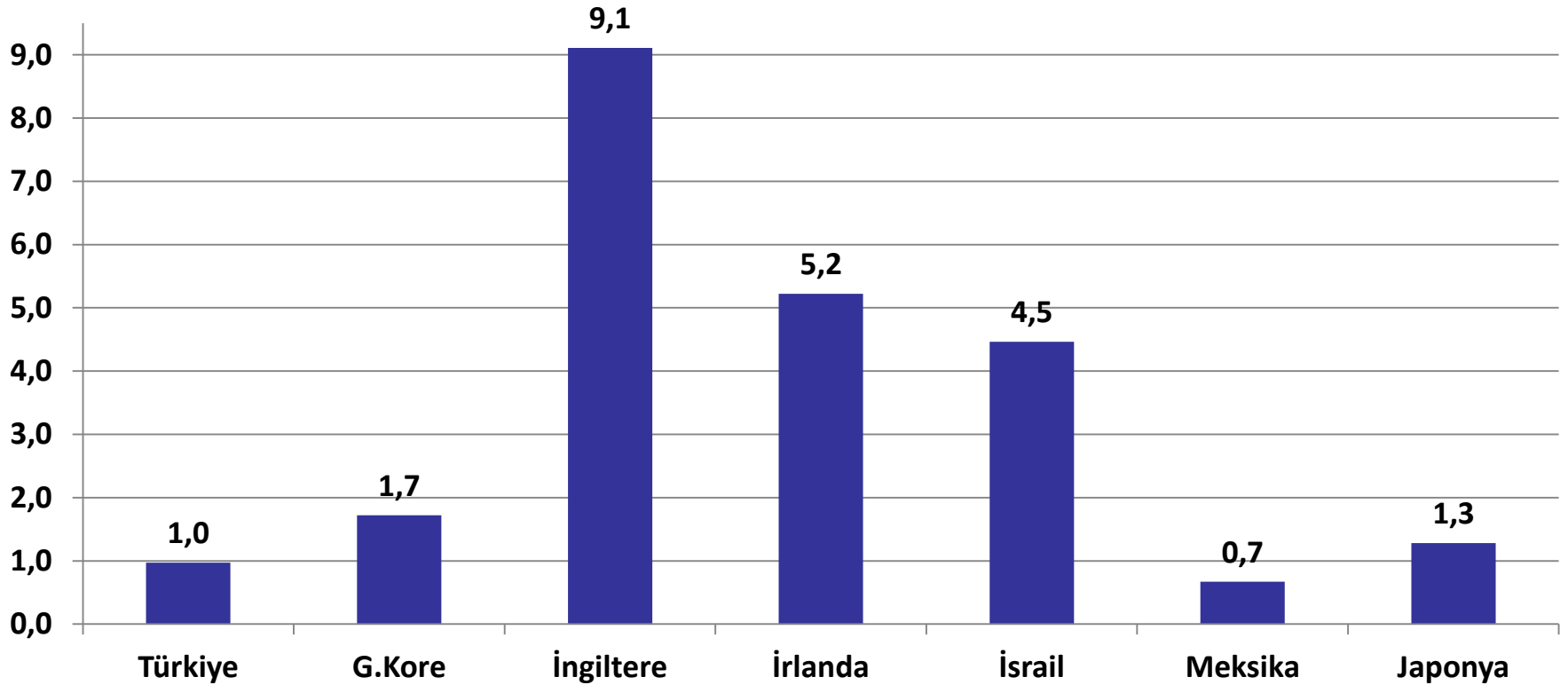

Girişimcilik Performansı

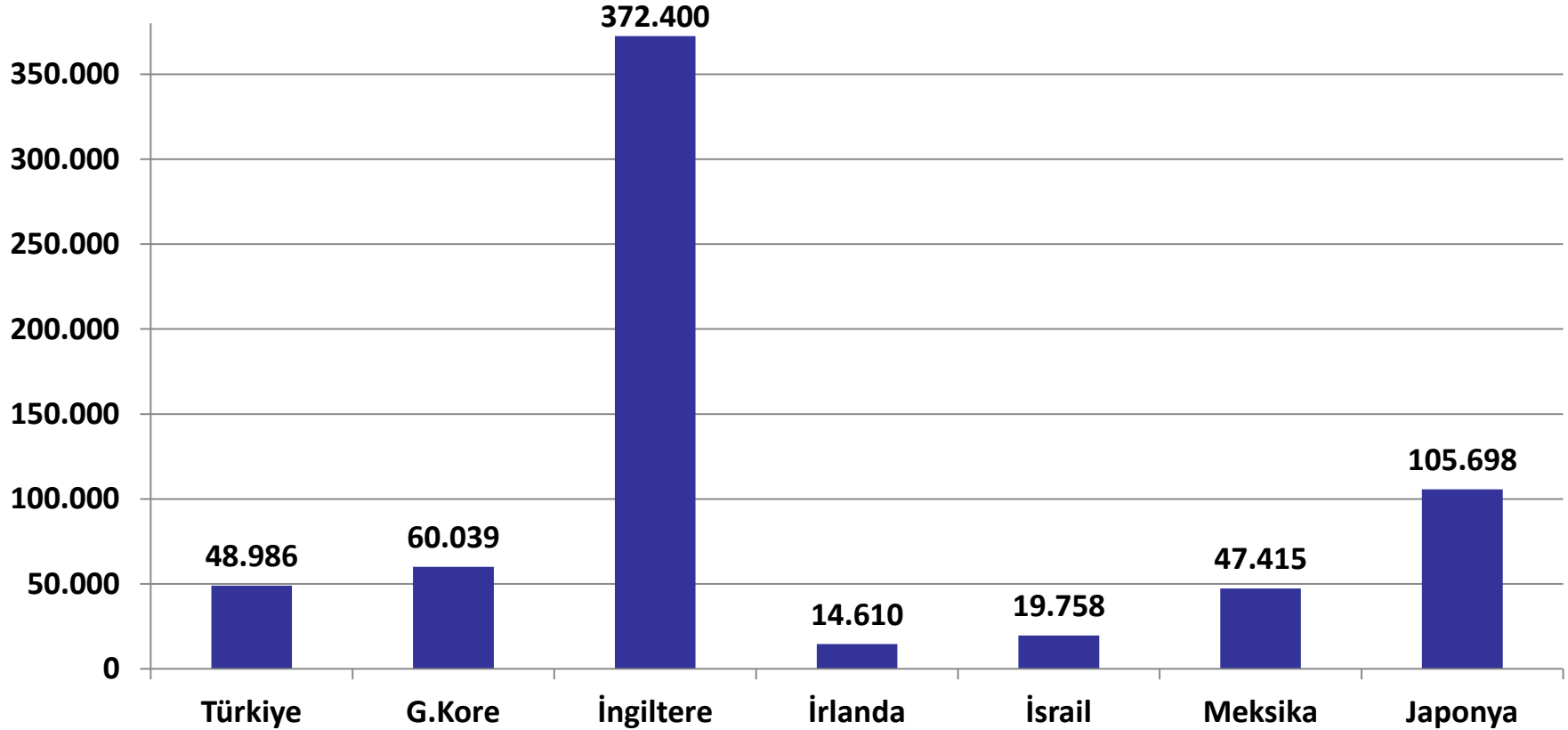
- **Yeni İş Yoğunluğu**
 - Kurulan Limited Şirket Yoğunluğu
- **Açılan Şirket Sayısı**
 - Şahıs firması, Ltd. Şti, A.Ş.

Yeni İş Yoğunluğu

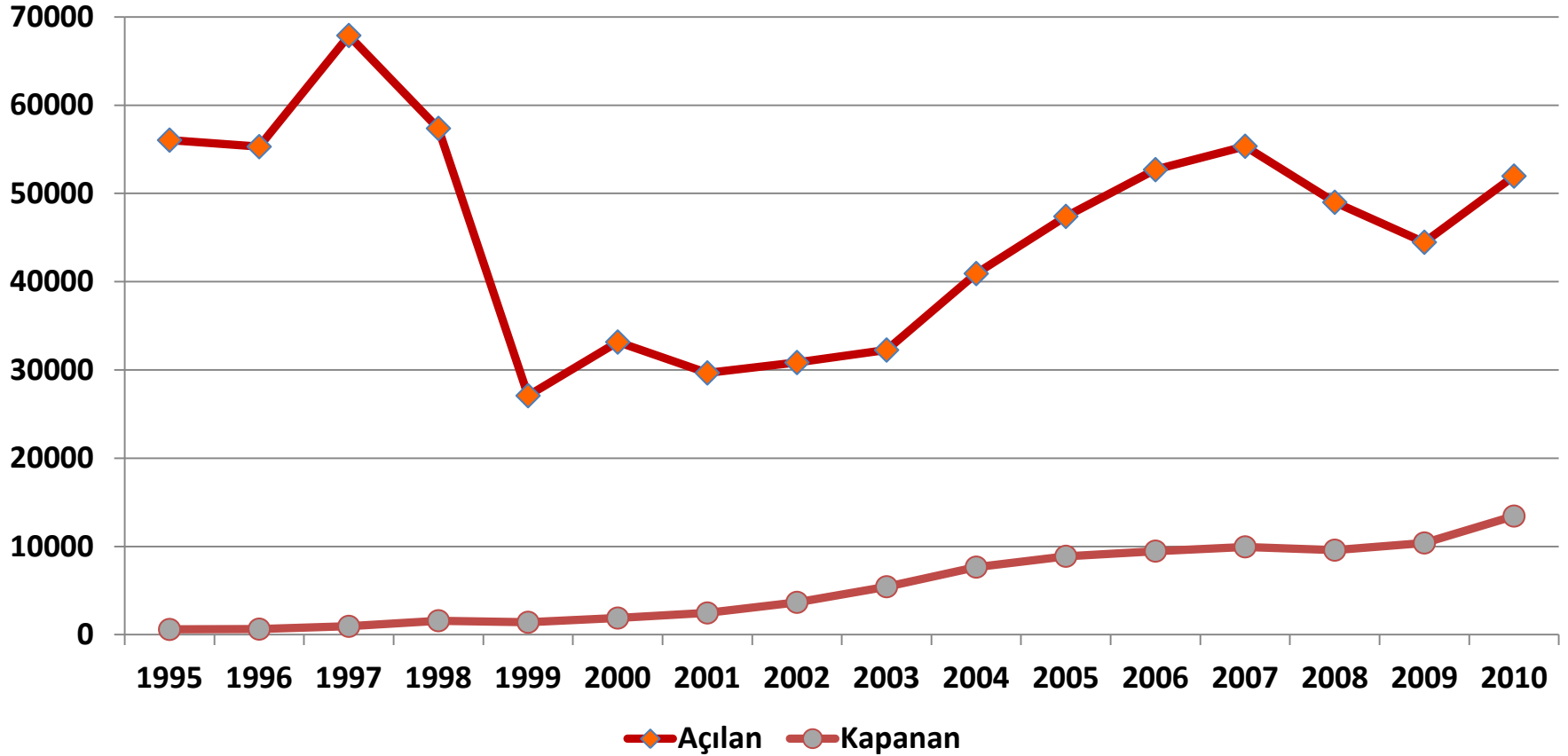
(Çalışma Yaşındaki Her 1000 Kişilik Nüfus Başına 1 Yıl İçinde Kurulan Limited Şirket Sayısı, 2008)

Açılan Şirket Sayısı, 2008

Türkiye’de Açılan ve Kapanan Şirket Sayısı

İçerik

- Girişimciliğin Önemi
- Türkiye’de Girişimcilik: Karşılaştırmalı Analiz
- **Girişimcilik Destekleri**
- TEPAV Girişimcilik Enstitüsü Faaliyetleri

Türkiye’de Girişimcilik Nasıl Desteklenebilir?

- Girişimciliğin Finansmanı
- İş Yapma Süreçlerinin Kolaylaştırılması

(Bunlar, 2011 yılı Mart ayında Kızılcahamam’da yaptığımız arama konferansında en çok üzerinde durulan konular)

Girişimciliğin Finansmanı

- **Girişimciliğe yönelen kamu kaynakların arttırılması**
- **Girişimciliğe yönelen kamu kaynakların etkinliğinin arttırılması**
 - Örn: Etki Analizi!!!
- **Girişimcilerin bankacılık sektörünün sunduğu finansman kaynaklarına daha kolay erişmesi**
 - Örn: KGF daha esnek bir yaklaşımla devreye girebilir
- **Risk Sermayesi, Melek Yatırımcı Ağı gibi alternatif finansman kaynaklarının geliştirilmesi**

Girişimciliğe Finansal Destek Veren Kurum/Kuruluşlar

- **KOSGEB**
 - Girişimcilik Desteği
- **Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı**
 - Teknogirişim Sermayesi Desteği
- **TÜBİTAK**
 - TEYDEB -1508 Teknoloji ve Yenilik Odaklı Girişimleri Destekleme Programı
- **KOBİ A.Ş.**
 - Daha fazla sayıda yatırım yapmalıdır.
- **TTGV**
- **Bankalar, Risk Sermayesi Kuruluşları, vb.**
 - İVCI, Teknoloji Yatırım A.Ş., vb.
 - Bu kuruluşların rolü artmalıdır.

Girişimciliğe Finansal Destek Veren Kurum/Kuruluşlar

- **Kalkınma Ajansları**

- Şu anda Kalkınma Ajansları firmalara hibe desteği veriyor. Bu çok önemli bir destek, ama bunun ötesinde destekleme mekanizmaları yaratmaları da mümkün.
- Örneğin, yeni girişimcilere de hibe desteği verilebilir.
- Başka bir örnek => Kalkınma Ajanslarının bazıları risk sermayesi yatırımları yapabilirler. Bu konuyu tartışmakta fayda var.

Teknogirişim Sermayesi Desteği

2009-2011 DÖNEMİ TEKNOGİRİŞİM BAŞVURULARI VE SONUÇLARI

Başvuru Yılı	Toplam Başvuru Sayısı	Desteklenen İşletme Sayısı
2009	159	78
2010	724	102
2011	859	288
TOPLAM	1742	468

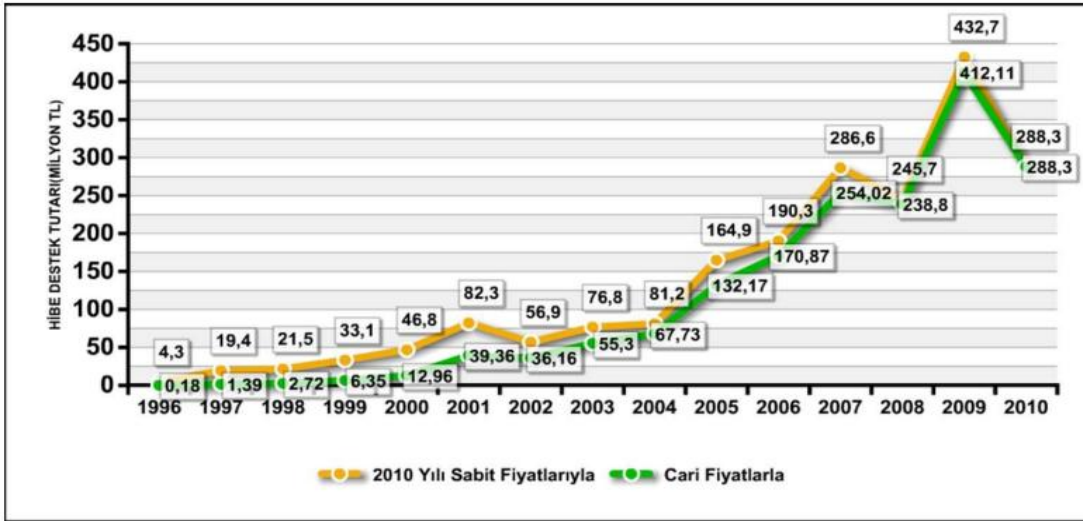
Bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenci, yüksek lisans veya doktora öğrencisi ya da lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok beş yıl önce almış kişilerin, teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirleri değerlendirilir.

Uygun bulunan girişimci, işletmesini kurmasını müteakip en fazla 100.000 TL ve bir yıl süre ile desteklenir.

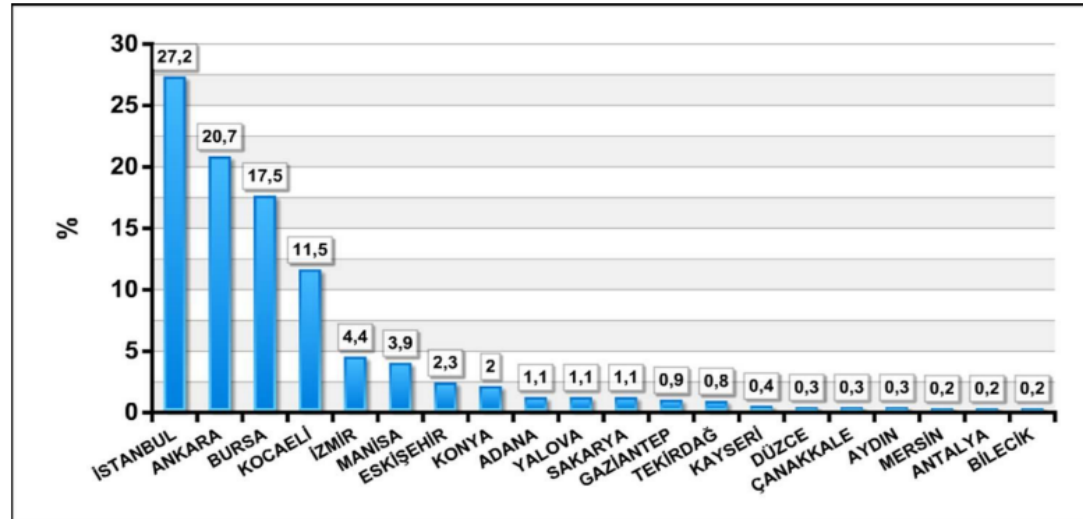
SEKTÖREL DAĞILIM (DESTEKLENEN PROJE ADEDİ)

	2009 Yılı	2010 Yılı	2011 Yılı	Toplam
Enformasyon	34	42	130	206
Elektrik-Elektromekanik	12	18	56	86
Makine	12	17	42	71
Malzeme	12	9	14	35
Biyoagroteknoloji	8	8	33	49
Kimya	-	7	11	18
Tıp Teknolojisi	-	1	-	1
Otomotiv Sektörü	-	-	1	1
Taşıt Sistemleri Teknolojisi	-	-	1	1
TOPLAM	78	102	288	468

TÜBİTAK'ın TEYDEB Kapsamında Firmalara Verdiği Hibe Desteği

Firmalara Verilen Hibe Desteğinin İllere Göre Dağılımı (İlk 20 İl / 1995-2010 Birikimli)

1508 Teknoloji ve Yenilik Odaklı Girişimleri Destekleme Programında Desteklenen Girişimci Sayısı : 42

TTGV Destekleri

- TTGV'ye, 1992 yılından 2009 yılı sonuna kadar toplam 2187 teknoloji geliştirme proje başvurusu yapılmıştır. Bu başvuruların 891'i desteklenmiş olup, desteklenen projelere ilişkin toplam sözleşme tutarı 298,5 milyon ABD dolarıdır.

Dönemler	1992-1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	TOPLAM
Proje Başvuru Sayısı	576	87	121	133	160	229	132	128	155	238	228	2187
Desteklenen Proje Sayısı	179	55	32	51	67	64	25	101	88	116	113	891
Desteklenen Projelerdeki KOBİ Oranı	%67	%83	%66	%81	%94	%78	%81	%87	%88	%88	%80	%76
Bağıtlanan Sözleşme Tutarı (milyon ABD Doları)	72	18,4	10	16,4	15,4	25,3	7,4	29,7	29,5	41,3	33,1	298,5
Toplam Proje Bütçeleri Tutarı; (milyon ABD Doları)	150,9	38,6	19,8	34	30,8	50,9	14,4	59,4	59	82,6	66,2	606,6
Kullanırım Tutarları (milyon ABD Doları)	47,1	7,2	9,6	7,4	12,9	14,9	11,9	17,3	17,6	21,3	24,8	192,0
Tamamlanan Proje Sayısı	146	17	30	40	44	35	78	73	73	66	95	697
Geri Ödeme Tutarı (milyon ABD Doları)	17,9	7,2	4	4,6	6,6	7,5	9,4	13,3	16,8	19,2	17,2	123,7

İř Yapma Süreçlerinin Kolaylaştırılması

- Girişimcilerin İř Kurmalarını Kolaylaştırıcı Teřvik ve İř Kurma Mekanı Sağlayan “GİRİŐİM PARKLARI”nın Kurulması
- Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin Bilinirlięini Yükseltmeye Yönelik Yerel ve Ulusal Seviyede Düzenli Konferans ve Etkinlikler Düzenlenmesi
- Teknoloji Transfer Ofislerine Yönelik Yasal Düzenlemelerin Yapılması
- Yerel Sanayici ve Giriřimcilerce Sunulan Ürünlerin Güvenilirlięinin Arttırılması için “İYİ İŐ OFİSİ” Kurulması
- Genç Girişimcilerin Şirketlerine Yönelik Danışmanlık Hizmetlerinin Yaygınlaştırılması
- Koçluk Hizmetleri Gibi Geleneksel Olmayan Başlangıç Desteklerinin Sağlanması

İçerik

- Girişimciliğin Önemi
- Türkiye’de Girişimcilik: Karşılaştırmalı Analiz
- Girişimcilik Destekleri
- **TEPAV Girişimcilik Enstitüsü Faaliyetleri**

TEPAV'ın Verdiği Girişimcilik Eğitimleri

- **Aralık 2008 yılında açıldı ve “Bilişim Çağında İşletme Yönetimi” dersleri başladı:**
 - Ankara – TEPAV Girişimcilik Enstitüsü,
 - Gaziantep – GSO Girişimcilik Merkezi,
 - Bursa – BTSO Girişimcilik Merkezi
 - Kahramanmaraş – KMTSO Girişimcilik Merkezi
 - İstanbul – Kadir Has Üniversitesi TOBB|Cisco Girişimcilik Programı

Ankara'da Genç Girişimciliği Destekleme Stratejisi

- TOBB ETÜ SPM, TEPAV, Ankara GGK ortaklığı ve Ankara Kalkınma Ajansı finansal desteği
- Mevcut durum analizi ve arama konferansı yapıldı
- 10 temel hedef ve 32 faaliyet belirlendi
- Diğer illerde de strateji geliştirilmesi için destek olabiliriz

Öncelikli Stratejik Hedefler

- Ankara'nın genç girişimci potansiyelini harekete geçirecek yönetim mekanizmasının kurulması
- Girişimciliğe yönelik tanıtım ve eğitim faaliyetlerinin yaygınlaştırılması
- Girişimciliğe yönelen kaynakların arttırılması: finansman (risk sermayesi, melek yatırımcı ağı gibi alternatif finansman kaynaklarının geliştirilmesi), mekan
- Girişimciliği kolaylaştırıcı, destekleyici yasal düzenlemelerin ve yeni mekanizmaların hayata geçirilmesi

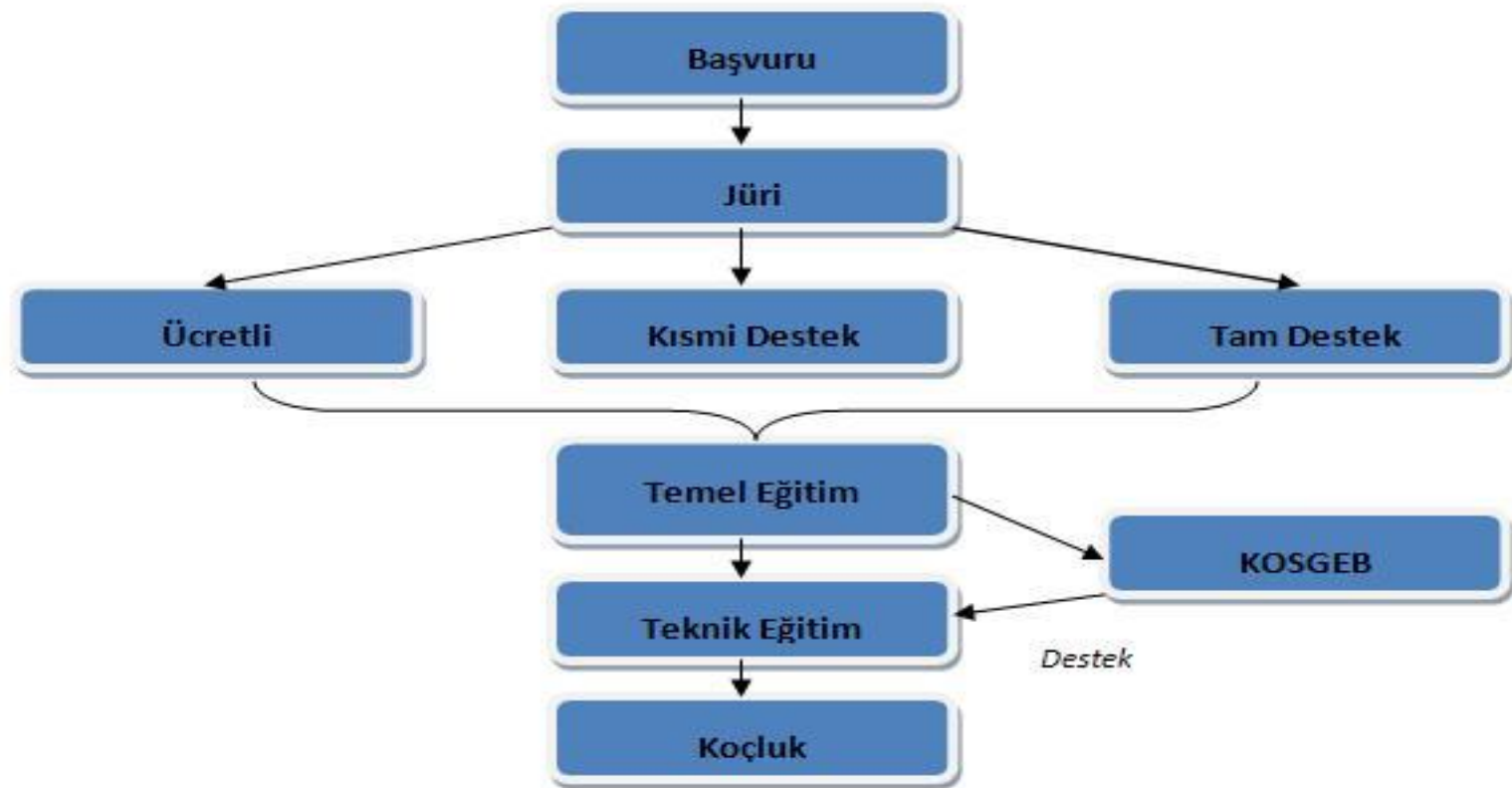
All World

- AllWorld Network 2007 yılında Michael Porter liderliğinde bir ekip tarafından kurulmuştur.
- TOBB ve TEPAV koordinatörlüğünde Türkiye 25 projesiyle Türkiye'nin En Hızlı Büyüyen 25 şirketi belirlenecek.
 - Kriter: 2008 ve 2010 yılları arasında yıllık gelirlerindeki (ciro) artışa göre en yüksek büyüme performansını yakalayan 25 şirket.
- Türkiye 25 finalistleri, 16-17 Kasım 2011 tarihlerinde, Arabistan 500 ödül törenine davet edilecek.

TEPAV Girişimcilik Akademisi

- Girişimcilerin ihtiyacına yönelik program
- Akademisyenler ve uzmanlar tarafından hazırlanmış kapsamlı içerik
- Eğitim sonrası finansman desteği
- İş kurma sürecinde koçluk desteği
- Sürdürülebilir bir program (tek seferlik değil)
- ATO, KOSGEB, İŞKUR, KOBİ A.Ş gibi kurumların desteği

SÜREÇ

Küresel Girişimcilik Programı (GEP)

- **Küresel Girişimcilik Programı, ABD Dışişleri'nin liderliğinde, dünyada girişimciliği yaygınlaştırmak ve geliştirmek amacıyla başlatılan bir programdır.**
 - Türk girişimcilerin küresel bağlantılarını artırma
 - Girişimcilik ekosistemini geliştirme
 - Girişimciliğe ilişkin başarı öykülerini yaygınlaştırmahedefindeki faaliyetler uygulanmaktadır.
- **Türkiye'den önce Mısır ve Endonezya'da başarıyla uygulanmış bir modeldir.**
- **GEP – Türkiye faaliyetleri TEPAV tarafından yürütülmektedir.**
 - Türkiye'deki partnerlerin ve ABD bağlantılarının koordinasyonu
 - Partnerlerin başlıca girişimcilik alanlarındaki faaliyetlere yönlendirilmesi ve desteklenmesi
 - Girişimciliği destekleyen etkinliklerinin artırılması ve organizasyonu